

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Bergen:

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 6 december 2022;

gezien het advies van de algemene raadscommissie van 19 januari 2023;

gelet op het bepaalde in artikelen 285 (bedreiging) en 285b (belaging/stalking) Wetboek van Strafrecht.

b e s l u i t:

vast te stellen het Protocol veilig werken politieke ambtsdragers gemeente Bergen 2023

Inleiding

Raadsleden, commissieleden en collegeleden (hierna gezamenlijk: politieke ambtsdragers), moeten vrij zijn om veilig hun werk te doen en hun (politieke-) mening en standpunten te verkondigen. De gevolgen van agressie en geweld tegen politieke ambtsdragers zijn vaak ingrijpend voor de persoon in kwestie. Daarnaast wordt de democratie ondermijnd op het moment dat een politieke ambtsdrager niet in vrijheid zijn of haar stem uit kan brengen. Ter bescherming van politieke ambtsdragers en ter bescherming van de (lokale-) democratie stelt het gemeentebestuur het volgende:

Bedreiging, agressie en geweld, in welke vorm dan ook, tegen politieke ambtsdragers is onacceptabel en wordt nooit getolereerd

Er wordt een krachtig signaal afgegeven door in alle gevallen, in overleg met betrokkene het doen van aangifte te bespreken en overwegen wanneer mogelijke strafbare feiten worden vastgesteld. Het doen van aangifte na bedreiging, agressie en geweld is een krachtig signaal naar de pleger en onze samenleving dat grenzen overschreden worden. Bij een incident van agressie en geweld is de reactie hierop uniform en vormt als zodanig een hitteschild waardoor de politieke ambtsdragers beschermd worden en hun werkzaamheden kunnen blijven uitvoeren.

Basisafpraak

De basisafpraak is dat de politieke ambtsdrager grensoverschrijdend gedrag (agressie, geweld, (seksueel-) intimiderend gedrag, pestgedrag zowel verbaal, fysiek en/of digitaal) vanwege zijn of haar functie intern meldt en vervolgens de vastgestelde handelwijze van dit protocol volgt. De afspraken zijn er op gericht regie te voeren zodra sprake is van grensoverschrijdende gedrag.

Emotie of grensoverschrijdend

Gewenst gedrag is hoe u zelf als politieke ambtsdrager met burgers wilt omgaan en hoe u wilt dat er met u wordt omgegaan. De normen die hiervoor binnen de werkorganisatie BUCH

zijn opgesteld zijn eveneens toepasbaar op het gedrag van politieke ambtsdragers. Deze normen zijn samengevat in het acroniem DEBAR:

- **Deskundig** – we bezitten voldoende kennis en vaardigheden, staan open voor feedback en hebben een professionele houding.
- **Empathisch** – we kunnen ons verplaatsen/inleven in de ander.
- **Betrouwbaar** – we gaan zorgvuldig om met informatie en privacy, komen onze afspraken na en zijn loyaal naar de ander en de gemeente.
- **Aandachtig** – we staan open voor vragen, bieden hulp, denken mee en nemen de tijd voor de ander.
- **Respectvol** – we gaan respectvol om met anderen in woord, gebaar en geschrift. We intimideren, pesten en discrimineren niet en gebruiken geen verbaal of fysiek geweld.

Het verschil tussen emotie en grensoverschrijdend gedrag wordt toegelicht in bijlage 2.

Melden van grensoverschrijdend gedrag

Wanneer normen overschreden worden is het in eerste instantie belangrijk dat er met iemand over gesproken kan worden. Dit kan bijvoorbeeld met een collega politieke ambtsdrager of met een vertrouwenspersoon. Daarnaast is het belangrijk (noodzakelijk) dat het incident gemeld wordt. Dit kan ook anoniem via een vertrouwenspersoon gedaan worden.

Alle meldingen (zie bijlage 1 voor de procedure) worden geregistreerd. Een overzicht van de registratie van incidenten en eventuele daarop gevolgde maatregelen (of: genomen vervolgstappen) (zie bijlage 3) wordt jaarlijks, zonder vermelding van persoonsgegevens, meegenomen in het jaarverslag.

Alle meldingen worden door de gemeentesecretaris / griffier (resp. leden college / raads- en commissieleden) doorgezonden naar het meldpunt veilig werken van de werkorganisatie BUCH. Daar wordt samen met de betrokkene en de gemeentesecretaris / griffier besproken of en zo ja, welke passende maatregelen genomen moeten worden.

Grensoverschrijdend gedrag kan strafbaar zijn. Het is van groot belang dat van mogelijk strafbare gedragingen zo snel mogelijk aangifte wordt gedaan of een formele klacht over wordt ingediend. Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag die strafbaar *kunnen* zijn, zijn:

- Beledigingen, (doods)bedreigingen uiten;
- Dreigen met represailles, bedreigen van familieleden en uitvoeren van dreigementen;
- Schoppen, slaan, spugen en andere fysieke agressie;
- Letsel toebrengen of materiele schade veroorzaken en gedrag dat anderen in gevaar brengt;
- Achtervolgen, opbellen, mailen, laster, smaad, pesten, belaging/stalking.

Noodgevallen. Wanneer zich een noodgeval voordoet, belt de betrokkene altijd **112**. Zolang de dreiging duurt en de betrokkene niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van de bedreigde voorop. De bedreigde probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren. De bedreigde draagt zorg voor alle informatie die kan leiden tot een snelle aanhouding van de verdachte.

Vervolg en nazorg

Het OM wordt door de politie op de hoogte gesteld bij een dreigingsmelding en/of aangifte. De verantwoordelijkheid voor het eventueel treffen van beveiligingsmaatregelen (in geval van bedreiging) ligt bij het OM. Indien de burgemeester slachtoffer is van bedreiging wordt tevens melding gemaakt bij de Commissaris van de Koning. Indien een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt als gevolg van een ernstig incident wordt binnen 24 uur de Inspectie SZW gewaarschuwd.

Nazorg is belangrijk. De politieke ambtsdragers en indien nodig ook de directe familieleden kunnen er van uitgaan dat ze ondersteund worden na een incident van bedreiging, agressie en/of geweld. De gemeentesecretaris / griffier zal de benodigde hulp organiseren eventueel in overleg met de HRM-adviseur en/of de arbodienst. Tevens kan men gebruik maken van het Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur. Politieke ambtsdragers die geconfronteerd worden met vraagstukken rondom de eigen veiligheid kunnen hier terecht. Het team geeft in deze gevallen een vertrouwelijke steun in de rug en adviseert welke vervolgstappen gezet kunnen of soms moeten worden. Meer informatie staat hier: <https://www.weerbaar-bestuur.nl/>.

Communicatie

De burgemeester is (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om bedreiging van één of meer politieke ambtsdragers. Indien de burgemeester zelf direct betrokken is, wordt in overleg met de burgemeester de handelwijze bepaald. Andere politieke ambtsdragers worden, met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht van het incident. Vertrouwelijkheid wordt daarbij in acht genomen. In geval van voortdurende dreiging is het van groot belang dat niemand uitspraken doet die leiden tot verhoging van veiligheidsrisico's.

Bijlage 1

In bijlage 1 staat de meldingsprocedure.

Bijlage 2

In bijlage 2 wordt in een matrix aangegeven wanneer gedrag ongewenst is (online, telefonisch, in een gesprek of digitaal).

Bijlage 3

In bijlage 3 wordt in een matrix aangegeven welke maatregelen getroffen worden bij het overschrijven van de DEBAR-normen.

Bijlage 1

Meldingsprocedure

Bedreiging/belaging

1. Een bedreigde of belaagde politieke ambtsdrager meldt dit *altijd* aan de burgemeester. De burgemeester meldt dit bij de commissaris van de Koning en zorgt in voorkomende gevallen voor de melding bij het meldpunt veilig werken van Werkorganisatie BUCH.
2. De burgemeester informeert het Openbaar Ministerie (OM) en politie hier zo spoedig mogelijk over.

3. De burgemeester agendeert elke melding van bedreiging, belaging of agressie tegen een politieke ambtsdrager in de eerstvolgende vergadering met OM en politie (lokale driehoek).
4. Zo spoedig mogelijk na de melding volgt een gesprek met de bedreigde of belaagde politieke ambtsdrager en een daartoe gespecialiseerde politieambtenaar die vaststelt of sprake is van strafbare feiten.
5. Ook als een politieke ambtsdrager twijfelt of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, is het altijd mogelijk om contact op te nemen met de burgemeester, al dan niet door tussenkomst van de griffier respectievelijk de gemeentesecretaris. Na het contact wordt bepaald welke vervolgstappen nodig zijn.
6. Als sprake is van strafbare feiten doet de gerechtigd vertegenwoordiger van de gemeente in *alle gevallen* en in overleg met de betrokkene daarvan aangifte, waarbij materiële en immateriële schade altijd wordt verhaald als de dader bekend is. Betreft het belaging, dan dient de betrokkene zelf, binnen drie maanden een klacht in. De griffier respectievelijk de gemeentesecretaris, dan wel de burgemeester ondersteunt de betrokkene hierbij.
7. Over de aangifte of klacht wordt *niet gecommuniceerd*, tenzij betrokkene daarmee instemt voor het onderzoek.
8. De betrokken politieke ambtsdrager wordt juridisch als benadeelde beschouwd.
9. De betrokken politieke ambtsdrager verleent als benadeelde volledige medewerking aan het politieonderzoek.

Overige vormen van agressie en geweld.

1. Voor alle overige vormen van agressie en geweld geldt dat de politieke ambtsdrager dit zo spoedig mogelijk meldt bij de griffier (raads- en commissieleden) of de gemeentesecretaris respectievelijk burgemeester (leden van college van b&w). In alle gevallen wordt de burgemeester door de griffier c.q. de gemeentesecretaris op de hoogte gebracht van de melding.
2. Aan de hand van de mogelijke maatregelen, zoals weergegeven in bijlage 3, wordt gezien op welke wijze hierop wordt gereageerd.

Bijlage 2

Wanneer is het ongewenst gedrag (online, telefonisch, in een gesprek of digitaal)

Door ons bewust te zijn van de voorbeeldfunctie en ons daar naar te gedragen vergroten wij de kans dat emotioneel gedrag van de ander niet ontaardt in grensoverschrijdend gedrag. Onder emotioneel gedrag wordt verstaan het gedrag waarbij een persoon op een emotionele manier begrip vraagt voor zijn of haar persoonlijke situatie, kritiek heeft op de regels of op het beleid van de gemeente, of boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is vaak van korte duur en laat zich corrigeren. Emotioneel gedrag is dan ook niet verboden.

Grensoverschrijdend gedrag is aanhoudend en oplopend emotioneel gedrag en mondt dikwijls uit in beledigen, intimideren, bedreigen en/of pesten. Het veroorzaakt bij de ontvanger een gevoel van onbehagen, het verstoort de openbare orde en kan op ontoelaatbare wijze de taakuitoefening beïnvloeden. Het kan (emotionele en/of fysieke) pijn veroorzaken en leiden tot letsel en/of schade.

Onder agressie wordt, in navolging van de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken verstaan: lichamelijke en verbale agressie, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak. Dit kan gepaard gaan met beschadiging van goederen. Onder agressie wordt in dit protocol ook verstaan ieder gebruik van geweld.

Emotie of agressie?	Emotioneel gedrag	Verbale agressie	Bedreiging	Fysieke agressie
Gedrag	Zeuren Begrip vragen Uitzondering vragen Teleurstelling Irritatie Boosheid Vaak te herkennen aan het woord "ik". De klant/inwoner heeft het over zijn eigen achtergrond/situatie Kritiek op beleid/regels/organisatie Vaak te herkennen aan het woord "jullie". De klant/inwoner richt zich op de organisatie.	Schelden Persoonlijk worden Beledigen Discrimineren Treiteren Discriminatie De klant/inwoner richt zich op het raads-, commissie- of collegelid persoonlijk. Vaak te herkennen aan het woord "jij".	(Non) verbale dreiging Dreigen met geweld Intimideren Stalken Het kan ook gaan om een suggestie van geweld of door openlijk hiermee te dreigen. De uiting van agressie levert mogelijk gevaar op.	Beetpakken Spugen Schoppen/slaan Voorwerpen gooien Vernielen Gericht op personen en/of spullen. De klant/inwoner maakt lichamenlijk contact. De veiligheid van de medewerker is in gevaar.

Bijlage 3

Maatregelen voor overschrijden normen

Agressievorm	Sanctie	Sanctie bij herhaling
Verbale agressie	<ul style="list-style-type: none"> Schriftelijke waarschuwing Orde gesprek Mogelijk aangifte (bijvoorbeeld in geval van bedreiging) 	<ul style="list-style-type: none"> Orde gesprek Ontzegging van de toegang Aangifte of melding bij politie Eventueel civielrechtelijke

		<p>procedure</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf of opschorten uitkering
Bedreiging	<ul style="list-style-type: none"> • Ordegesprek (evt. gevolgd door een waarschuwingsbrief) • Aangifte politie • Ontzegging van de toegang • Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf of opschorten uitkering • Eventueel civielrechtelijke procedure 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontzegging van de toegang • Aangifte politie • Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf of opschorten uitkering • Eventueel civielrechtelijke procedure
Fysieke agressie	<ul style="list-style-type: none"> • Ontzegging van de toegang • Aangifte politie • Verhalen schade (indien van toepassing) • Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf of opschorten uitkering • Eventueel civielrechtelijke procedure 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontzegging van de toegang • Aangifte politie • Verhalen schade (indien van toepassing) • Maatwerk, bijvoorbeeld geen gemachtigde meer voor bedrijf of opschorten uitkering • Eventueel civielrechtelijke procedure
Combinatie van agressievormen	<ul style="list-style-type: none"> • De agressievorm waar de hoogste sanctie op staat wordt toegepast 	<ul style="list-style-type: none"> • De agressievorm waar de hoogste sanctie op staat wordt toegepast

Aldus besloten door de raad van de gemeente Bergen in de openbare raadsvergadering van 26 januari 2023

mr. J.G.S. (Janne) Pijnenborg
griffier

L.Hj. (Lars) Voskuil
voorzitter